

॥ ५६ ॥ निषिद्धजनं अहमेक एवेदं कार्यं करिष्यामि किमेतैरिति वादिन एकांगीवरं ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ स्याद्विभक्ताराजानमिति शेषः ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ इति शांतिपरा ० नै ० भारतभा ० अष्टषष्टितमोऽध्यायः ॥ ६८ ॥ ॥ ६९ ॥ एवं राज्ञां माहात्म्यं श्रुत्वा तत्कर्तव्यं पृच्छति पार्थिवेनेति ॥ १ ॥ श्रुत्या दीनपिकथं प्रयुंजीत विश्वासयेच्चेतियोज्यं ॥ २ ॥ पार्थिवेन पृथुवंशेन राज्ञा पार्थिवप्रकृतेन वा विजातोये

कृतज्ञं प्राज्ञमक्षुद्रं दृढभक्तिं जितेन्द्रियं ॥ धर्मनित्यं स्थितं नीत्यां मंत्रिणं पूजयेन्नृपः ॥ ५६ ॥ दृढभक्तिं कृतप्रज्ञं धर्मज्ञं संयतेन्द्रियं ॥ शूरमक्षुद्रकर्मणं निषिद्धजनमाश्रयेत् ॥ ५७ ॥ प्रज्ञाप्रगल्भं कुरुते मनुष्यं राजाभिपन्नस्य कुतः सुखानिराजाभ्युपेतं सुखिनं करोति ॥ ५८ ॥ राजाप्रजानां हृदयंगरी योगतिः प्रतिष्ठासुखमुत्तमं च ॥ समाश्रिता लोकमिमं परं च जयंति सम्यक्पुरुषानरेन्द्र ॥ ५९ ॥ नराधिपश्चाप्यनुशिष्यमेदिनीदमेन सत्येन च सौहृदेन ॥ महद्भिस्त्वाक्रतुभिर्महायशास्त्रिविष्टपे स्थानमुपैति शश्वतं ॥ ६० ॥ स एव मुक्तो गिरसा कौसल्यो राजसत्तमः ॥ प्रयत्नात्कृतवान्वीरः प्रजानां परिपालनं ॥ ६१ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिपरा ० राजध ० आंगिरसवाक्ये अष्टषष्टितमोऽध्यायः ॥ ६८ ॥ ॥ ६९ ॥ युधिष्ठिर उवाच पार्थिवेन विशेषेण किं कार्यमवशिष्यते ॥ कथं रक्ष्यो जनपदः कथं जेयाश्च शत्रवः ॥ १ ॥ कथं चारं प्रयुंजीत वर्णां निश्वासयेत्कथं ॥ कथं भृत्यान्कथं दारान्कथं पुत्रांश्च भारत ॥ २ ॥ भीष्म उवाच राजवृत्तं महाराज शृणुष्व हितोऽखिलं ॥ यत्कार्यं पार्थिवेनादौ पार्थिवप्रकृतेन वा ॥ ३ ॥ आत्मा जेयः स दाराज्ञातोजेयाश्च शत्रवः ॥ अजितात्मानरपतिर्विजयेत कथं रिपून् ॥ ४ ॥ एतावानात्मविजयः पंचवर्गविनिग्रहः ॥ जितेन्द्रियो नरपतिर्वाधिंतुं शक्नुयादरीन् ॥ ५ ॥ न्यसेत गुल्मान्दुर्गेषु संधौ च कुरुनंदन ॥ नगरोपवने चैव पुरोद्यानेषु चैव ह ॥ ६ ॥ संस्थानेषु च सर्वेषु पुरेषु नगरेषु च ॥ मध्ये च नरशार्दूलतथाराजप्रणिदध्यात्समाहितः ॥ ९ ॥ पुरे जनपदे चैव तथा सामंतराजसु ॥ यथानविद्युरन्योन्यं प्रणिधेयास्तथाहिते ॥ १० ॥ चारांश्च विद्यात्प्रहिता न्यरेण भरतर्षभ ॥ आपणेषु विहारेषु समाजेषु च भिक्षुषु ॥ ११ ॥ आरामेषु तथा चाने पंडितानां समागमे ॥ देशेषु च त्वरे चैव सभास्वावसथेषु च ॥ १२ ॥

नापित्कार्यकारिणा ग्रहितेनेति पाठांतरं ॥ ३ ॥ आत्माचितं ॥ ४ ॥ पंचवर्गः श्रोत्रादिः ॥ ५ ॥ गुल्मान् रक्षिणः पत्नीन् संधौसीमति ॥ ६ ॥ संस्थानेषु कोष्ठापालाद्युपवेशनस्थानेषु मध्ये अंतःपुरे ॥ ७ ॥ प्रणिधीन् चारान् ॥ ८ ॥ प्रणिदध्याद्गुमचारां न्नियुज्यात् ॥ ९ ॥ १० ॥ आपणेषु वणिजां हृदेषु विहारेषु धूनां मल्लक्रीडास्थानेषु समाजेषु महाजनसमुदायेषु ॥ ११ ॥ आरामेषु पुरवाटिकासु उद्याने बहिर्वाटिकायां देशेषु आकरस्थानेषु च त्वरे अधिकारिणां उपवेशनस्थाने सभासुराजसंसत्सु आवसथेषु व्रतव्रतमहतांगे हेषु ॥ १२ ॥